ЖОВТЕНЬ 2026 р.

8

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Леонід Куліш-Зіньків

Жовтень

Жовте поле, жовтий ліс,
На деревах жовтий лист.
Усе жовте навкруги,
Навіть річки береги,
Бо у осені в руці
Тільки жовті олівці.

Розмалюй.

Євген Гуцало

Осінь – у барвистому намисті.
Як циганка – з бубоном в руці.
Поцілунок – чистий і вогнистий
на моїй зоставила щоці.

Не забуду: вчора в бубон била,
танцювала, дика і палка,
і, немов на картах, ворожила
на кленових зоряних листках.

Я платив грошима їй немало,
потім серце вийняв – і віддав,
і вона мені тебе вгадала
так, як я того і забажав.

Де циганка? Де відьомські коси
у стрічках, квітках і дукачах?..
Так, тебе наворожила осінь
на кленових зоряних листках...

Анатолій Мойсієнко

Жовтень жовті жолуді...

Жовтень жовті жолуді
На базар несе,
Пише осінь охрою
Золоте есе.

Листопадом, бабиним літом
Набиває вітер золотий кисет,
злотом люльку креше,
золоті пожежі попасом пасе.

Сонце – обережне –
Золотими клешнями –
В золоту Родощ
Золотим пожежником
Походжає дощ.

«Вивчати, пізнавати минуле й сучасне своєї землі й свого народу – це й пізнавати себе. Адже кожен із нас – це зернина, що на пшеничному лану народу. Кожен має в своїй душі те, що вирізняє українців з-поміж інших національностей у світі»

(Михайло Слабошпицький (1946-2021) – український письменник, літературознавець, публіцист, лауреат Шевченківської премії.)

Чи знаєте ви, що...

Литва включила до шкільної програми твори Шевченка

Міністерство освіти, науки та спорту Литви включило твори українського письменника Тараса Шевченка до загальної шкільної програми з литовської мови та літератури.

«Тарас Шевченко важливий не лише для українців. Це автор епохи романтизму європейського масштабу, чиї твори й сьогодні дозволяють обговорювати універсальні теми свободи, ідентичності, людської гідності та культурної пам'яті. Окрім того, його пов'язує з Вільнюсом історична лінія: поет кілька років жив тут, вчився живопису та полюбив це місто. У Вільнюсі також є кілька пам'ятних знаків, що увічнюють його пам'ять», – підкреслила міністерка освіти Рамінта Поповене.

Микола Вінграновський

Сон

Вночі під ранок у гнізді
У комишах при мамі
Проснулось каченя собі
І глянуло в тумані.

На срібне мамине перо,
На срібне небо повне...
Перевернулось на крило
І знов заснуло сонне.

І снився каченяті сон:
Солодкий сон при мамі:
Цвіте кага, цвіте пасльон
При березі в тумані.

Цвіте при хмарі хмареня,
І зірка недалечко...
І чуло сонце каченя:
Цвіте його крилечко.

Цвіте на небо, на політ,
На голубі тумани,
На синій цвіт, на синій світ
В гніздечку біля мами.

Тарас Шевченко

Сонце гріє, вітер віє
З поля на долину,
Над водою гне з вербою
Червону калину;
На калині одиноке
Гніздечко гойдає, –
А де ж дівся соловейко?
Не питай, не знає.

За сонцем хмаронька пливе,
Червоні поли розстилає
І сонце спатоньки зове
У синє море: покриває
Рожевою пеленою,
Мов мати дитину.

Анатолій Костецький

Спитай у тата і у мами,
Які професії у них.
Професій різних є чимало,
Сповна їх вистачить на всіх!
Та є одна поміж професій,
Якої вчаться у житті.
Вона для кожного найперша,
Якої вчитимешся й ти!
Учитель, лікар та геолог,
Письменник, слюсар
чи кресляр –
Всі називають головною
Одну професію – школяр!
Бо всім відомо, що без школи,
Без знань, що мусиш там
набуть,
Не станеш у житті ніколи
Тим, ким в дитинстві
мріяв буть!

У світі казок

Казки Івана Франка – це видатна спадщина української класичної літератури, створена переважно для дітей, але глибока за змістом і для дорослих.

Казки про тварин, на переконання письменника, найбільше імпонують дітворі. Діти люблять звірів, чують себе близькими до них. Розуміють їх.

Лисичка і Журавель

Лисичка з Журавлем у велику приязнь зайшли, навіть десь покумалися. От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості.

– Приходи, кумцю! Приходи, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

– Живися, кумочку, не погордуй! Сама варила. Журавель стук-стук дзьобом – нічого не спіймав.

А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всеї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

– Вибачай кумочку, більше не маю вас чим гостити.

– Спасибі й за те, – пісним голосом промовив Журавель. – А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

– Добре, кумочку, прийду, чому не прийти, – мовить Лисичка.

На другий день приходить Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, фасольки, картопельки, покраяв усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

– Живися, кумонько! Не погордуй, люба моя, – припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка – добра страва! Встромляє голову до горнятка – не йде голова! Пробує лапою – годі витягнути. Крутиться Лисичка, заскакує відси й відти довкола горнятка – нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

– Вибачайте, кумонько, – мовить, випорожнивши горнятко, – чим хата багата, тим і рада, а більше на сей раз нічого не розстарав.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона, бачите, думала, що на цілий тиждень наїсться, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з журавлями приязнь водити.

Микола Томенко

Хмаринки в саду

Що не садочок –
То голосочок
Веселий чуть.

Що не криничка –
То по водичку
Малята йдуть.

Кожну рослинку,
Наче хмаринки,
Вони поллють.

З нових віршів Ірини Мацко

Є в Одесі стільки див

Є в Одесі стільки див,
Що не вистачить всіх слів.

Перше диво – Чорне море,
Вранці плещеться прозоре.
Та буває й навпаки,
Хвилі б'ють об береги,
Потім піною морською
Піднімаються горою.

Другим дивом є маяк.
Кораблям дає він знак
Небезпеку обминати,
Щоб додому повертати.

А дельфіни – третє диво,
В морі плавають грайливо,
Розважають дітлахів,
Їх батьків і моряків.

Є й четверте – чайки білі,
Реготухи галасливі.
В небі високо кружляють,
Казки моря повідають.

П'яте – сходи височенні,
Йдеш, вони, мов нескінченні.
Назву сходів підкажи,
Скільки їх всього, скажи?

Шосте – порт Одеський там,
Стоїть всупереч вітрам.
Із морським вокзалом він
Тішиться гостям своїм.

Сьоме диво – міський сад,
Там дерев незвичних ряд.
Є й бульвар Приморський теж,
Цій красі немає меж.

Восьме – центр для діток всіх,
Там дзвенить веселий сміх,
Там – цікаво, друзі, гра!
Це – «Молода гвардія».

А дев'яте – під землею –
Катакомби, галереї...
Там «Тунель казок» шепоче,
Розказати казку хоче.

Є в Одесі стільки див,
Що не вистачить всіх слів...

Розмалюй.

Щедре літо

Літо хатку гарну мало
А в садочку доглядало
Смачні ягоди, малину,
Квіти та ще й городину,
Потім діткам дарувало
І велику радість мало.

Як малюк їсть городину,
Смачні ягоди, малину
Він здоровий, сильний буде –
Не страшна йому застуда.

Я врятую ягуара

У маленької Тамари
Книжка є про ягуарів.
Полюбляє цей хижак
Жити сам, як одинак.

В джунглях і в чагарниках,
В прибережних у лісах.
Він чудовий є плавець,
І бігун, добрий ловець.

Здобич ловить уночі,
У воді та на землі.
По деревах лазить спритно
Дуже тихо, непомітно.

Не боїться крокодила,
Анаконди, ні горили.
Не боїться він нікого,
Лиш мисливця мовчазного.

Ягуара я врятую!
Його дім я облаштую –
Насаджу дерев чимало,
Щоб вони його сховали.

Добра книжка є в Тамари
Про відважних ягуарів –
Цих великих, диких кішок,
Що в Америці живуть.

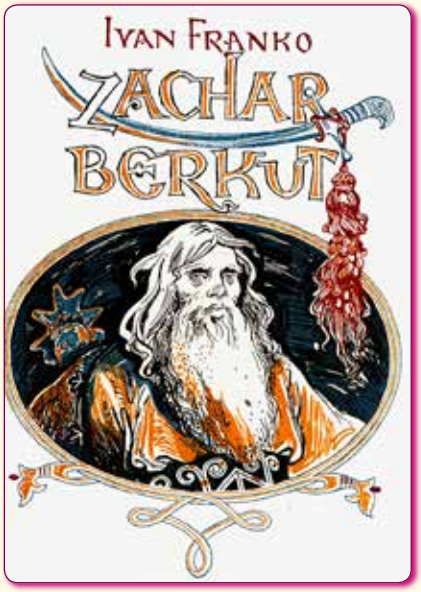
ІВАН ФРАНКО У ПЕРЕКЛАДАХ

Український письменник Іван Франко (1856-1916)

Іван Франко

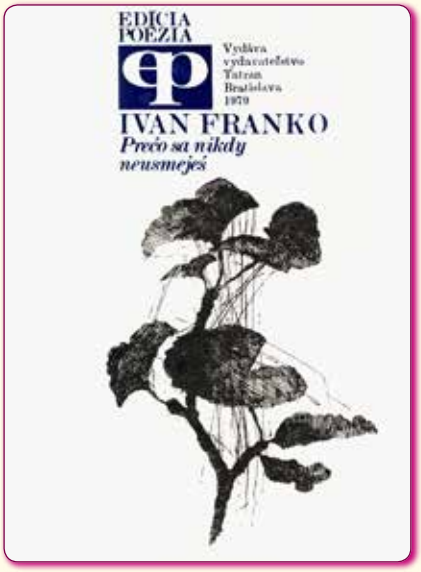
Слова – полова,
Але огонь в одежі слова –
Безсмертна, чудотворна фея,
Правдива іскра Прометея.

«Slovenské nakladateľstvo detskej knihy» у Братиславі 1956 р. видало словацькою мовою твір І. Франка «Захар Беркут» у перекладі Людмили Пікулової. Цей твір ще раз появився у перекладі 1973 року у видавництві «Mladé letá».

«...Франко — наш найкращий провідник, наш учитель, ясне сонце на українському небі...»

В. Стефаник

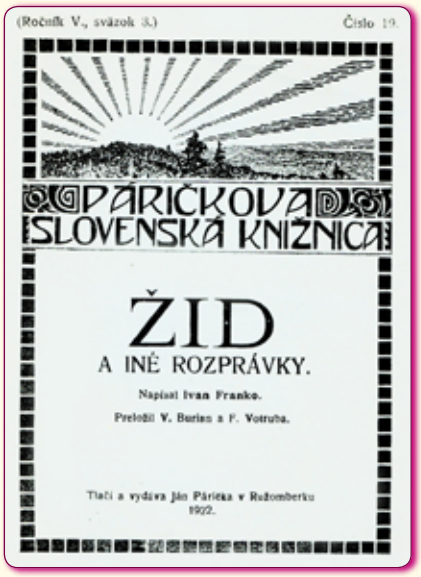
Вибране поезії Івана Франка під назвою «Prečo sa nikdy neusmeješ» вийшло 1979 р. у братиславському видавництві «Татран» у перекладі Мар'яна Гевеші та Яна Замбора.

Київське видавництво «Веселка» у 1980 році видало словацькою мовою твір І. Франка «Фарбований лис» у перекладі Марії Неврлої.

У 1898 р. в празькому видавництві «J. Otto» вийшов чеською мовою твір І. Франка «Boa constrictor» у перекладі Франтішка Главачка.

У Парічковій «Словацькій бібліотеці» в Ружомберку у 1922 вийшли оповідання І. Франка під назвою «Žid a iné rozprávky». Автори словацького перекладу: В. Бур'ян та Ф. Вотруба.

«Іван Франко — це розум і серце нашого народу. Це боротьба, мука і передчуття щастя України. України і людськості. ...Франко живе в народній пам'яті як великий Каменяр...»

М. Рильський

Василь Чухліб

Чи далеко до осені?

Лелека живе на старому в'язі. З лелечихою і лелеченятами. Прибігають до в'яза Тарасик, і Гриць, і Миколка, й Тетянка. Витанцьовують під в'язом і гукають:

– Лелеко, лелеко, до осені далеко?

Лелека, задерши дзьобату голову, незмигливо дивиться на дітей. А потім починає клекотати.

Про що він клекоче? Спробуй, розбери.

Лелека і лелечиха враз знімаються і летять на луги, до Десни. Лелеченята топчуться в гнізді, перебирають цибатими ногами, але злетіти не наважуються.

– Лелеко, лелеко, до осені далеко? – знову прибігають до в'яза діти.

Лелека й лелечиха заклопотані. їм ніколи відповідати. Вони щось говорять до своїх лелеченят, а потім беруться штовхати їх на край гнізда.

– Ой, вони ж розіб'ються! – злякано шепоче Тетянка.

– У них же крила є! – заспокоює її Тарасик.

Лелечата, неохоче відірвавшися від гнізда, злинають у небо.

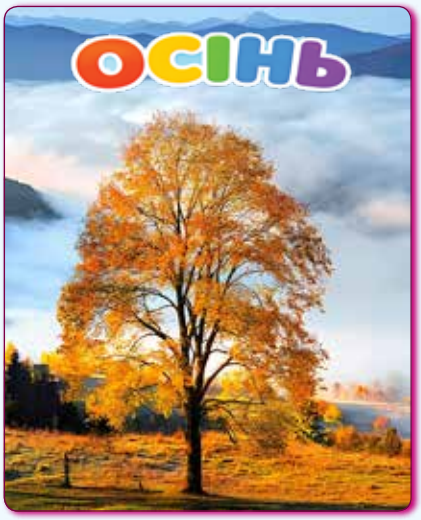
Плавно летять над садом, над городами, туди, де голубіє річка. А за ними – старі лелеки.

Діти полегшено зітхають і весело галасують.

Валерій Зінченко

Вітерець-пустунець

Між дерев гарцює.
Я візьму свій олівець,
Осінь намалюю.
Верби в жовтому вбранні
Опустили віти.
Відлітають журавлі,
Журяться за літом...

Віктор Геращенко

Дихає прозора прохолода,
Верболіз закутався в туман.
З лісу, з поля, з сивого болота
Тихо підкрадається зима.
Краснобоке літечко зів'яло,
Яблуком скотилось за поріг.
Листя золоте нечутно впало
Килимом пухким до наших ніг.
На ромашках відцвіли росини,
Відсюрчали коні-стрибунці.
Перелітний птах у небі синім –
Мов сльозинка тепла на щоці.
На ланах із ранку і до ночі
Крають землю гострі лемеші.
Не зів'яло літечко, бо хоче
Залишитись у моїй душі.

Іван Франко

Захар Беркут

(Уривок)

Одної прегарної днини лунали лісисті пригірки Зелеменя голосами стрілецьких рогів і криками численних стрільців.

Се новий тухольський боярин, Тугар Вовк, справляв великі лови на грубу звірину. Він святкував почин свого нового життя,– бо недавно князь Данило дарував йому в Тухольщині величезні полонини і ціле одно пригір'я Зелеменя; недавно він появився в тих горах і побудував собі гарну хату і оце першу учту справляє, знайомиться з довколичними боярами. По учті рушили на лови в тухольські ліси.

Лови на грубого звіра – то не забавка, то боротьба тяжка, не раз кровава, не раз на життя і смерть. Тури, медведі, дики – се небезпечні противники; стрілами з луків рідко кому удасться повалити такого звіра; навіть рогатиною, яку кидалось на противника при відповіднім приближенню, нелегко дати йому раду. Тож остатньою і рішучою зброєю було важке копіє, яким треба було влучити противника зблизька, власноручно, з цілою силою, відразу. Схиблений удар – і життю борця грозила велика небезпека, коли йому не вдалось в остатній хвилі сховатись у безпечну криївку і добути меча або тяжкого топора для своєї оборони.

Не диво, отже, що Тугар зі своїми гістьми вибирався на лови, мов на війну, з запасом стріл і рогатин, зі слугами й запасами живності, навіть з досвідним знахарем, що вмів замовляти рани. Не диво також, що Тугар і його гості були в повній рицарській зброї, окрім панцирів, бо ті спиняли би їх у ході по ломах та гущавинах. Те тільки диво, що й Тугарова донька Мирослава, не покидаючись батька, посміла також вирушити разом з гістьми на лови. Тухольські громадяни, видячи її, як їхала на лови посеред гостей, гордо, сміло, мов стрімка тополя серед коренастих дубів, з уподобою поводили за нею очима, поговорюючи:

– От дівчина! Тій не жаль би бути мужем. І певно, ліпший з неї би був муж, ніж її батько!

А се, певно, була немала похвала, бо Тугар Вовк був мужчина, як дуб. Плечистий, підсадкуватий, з грубими обрисами лиця і грубим, чорним волоссям, він і сам подобав на одного з тих злющих тухольських медведів, яких їхав воювати.

У 1931 р. вийшов чеський переклад твору І. Франка «Захар Беркут». Автором перекладу був Їржі Гаєвський, видання ілюстрував український художник Юрій Вовк (1899-1961).

Іван Франко

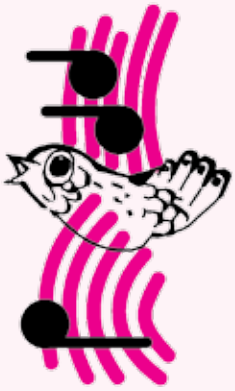
Моєму читачеві

Мій друже, що в нічну годину тиху
Отсі рядки очима пробігаєш
І в них народному заради лиху
Чи власним болям полекші шукаєш, –

Коли тобі хоч при одному слові
Живіше в грудях серце затріпоче,
В душі озветься щось, немов луна в діброві,
В очах огонь сльозу згасить захоче, –

Благословлю тебе, щоб аж до скону твого
Доніс ти серце чисте й щиру душу
І щоб ти не зазнав сирітства духового,
В якому я свій вік коротать мушу.

СПІВАЙТЕ З НАМИ

Ой ти, дівчино, з горіха зерня

Слова Івана Франка — Музика Анатолія Кос-Анатольського

Ой ти, дівчино, з горіха зерня,
Чом твоє серденько – колюче терня?
Чом твої устонька – тиха молитва,
А твоє слово гостре, як бритва?
Чом твої очі сяють тим чаром,
Що то запалює серце пожаром?

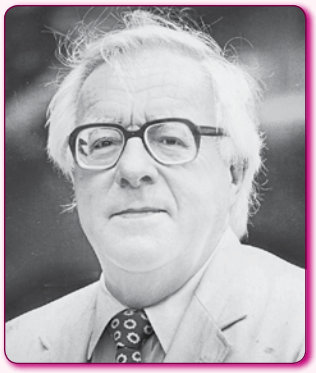
Ох, тії очі темніші ночі,
Хто в них задивиться, – й сонця не хоче!
І чом твій усміх – для мене скрута,
Серце бентежить, як буря люта?
Ой ти, дівчино, ясная зоре!
Ти – мої радощі, ти – моє горе!

Ой ти, дівчино, з горіха зерня,
Чом твоє серденько – колюче терня?
Тебе видаючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу,
Ти – мої радощі, ти – моє горе,
Ой ти, дівчино, ясная зоре!

ЗНАЙОМТЕСЬ:

з письменником

Рей Дуглас Бредбері

Рей Дуглас Бредбері *(1920-2012) – один з найбільш відомих у світі американських письменників, автор близько 800 літературних творів мало не всіх відомих жанрів. У його творчості поєднуються фантастика й реалізм, казка й факт, минуле й погляд у майбутнє.*

Ще двадцяти років, живучи з батьками в тихому провінційному містечку Уокігані, майбутній «фантаст № 1» починає писати оповідання про далеку, загадкову планету Марс.

Бредбері закінчує середню школу, де жадібно всотує знання і стає в такий спосіб людиною енциклопедичних знань.

Принесли йому славу збірки оповідань і романи «451° за Фаренгейтом», «Марсіанські хроніки», «Золоті яблука сонця», автобіографічна повість «Вино з кульбаби».

Він – автор багатьох книг, котрий зумів фантастичні твори зробити справжнім мистецтвом. На думку письменника, фантастика про майбутнє допомагає жити в теперішньому.

У творах Бредбері неодмінно присутня тема боротьби Добра із Злом, Світла з Мороком. Майже в кожній його книжці звучить застереження від безумства атомної війни, гонитви за наживою в ім'я комфорту. Письменника глибоко тривожить дедалі більше поширення бездуховності в сучасному суспільстві, проте він сповнений віри в силу людського розуму, любові й доброго начала в людині.

В одному з інтерв'ю Бредбері промовив: «Якщо коли-небудь після моєї смерті мою могилу відвідає хлопчик і скаже: «Тут лежить оповідач пригод», – я буду щасливий». У цій виразній репліці – сподівання на те, що у майбутньому не зникнуть мрійники.

Рей Дуглас Бредбері

Прощавай, літо!

(Уривок з оповідання)

Прощавай, літо!

Це промовляли очі бабусі.

Це повторював сам до себе дідусь.

Це відчув і Дуглас.

Прощавай, літо!

Ці слова ворушилися на дідусевих устах – він стояв на веранді й дивився на пожухлий лужок перед будинком, і не було вже видно жодної кульбаби, і пов'яли квітки конюшини, і крони дерев узялись іржею, і справжнє літо лишилося позаду, а східний вітер доносив дух єгипетської пустелі.

– Що? – перепитав Дуглас.

Але вже й сам почув.

– Прощавай, літо! – Дідусь сперся на балюстраду веранди, приплющив одне око, а другим повів по небокраю. – Знаєш, Дуг, що це таке? Це квітка, що росте край дороги, і назва в неї якраз пасує до сьогоднішньої погоди Щось там геть розладналось у часі. Не знати навіщо повернулося літо. Чи воно забуло щось? І якось сумно стає на душі. А потім знову весело. Прощавай, літо!

Висохла папороть під верандою впала на курну землю.

Дуглас підійшов і став поруч із дідусем: може, той поділиться з ним своїм гострим зором, здатністю бачити аж ген за пагорбами, слізьми, що підступають до очей, щастям минулих днів. Та довелось удовольнитися духом люлькового тютюну й свіжими пахощами одеколону «Тигр». У грудях хлопця немов крутилася дзига – то вона ясніла, то темніла, то виповнювала сміхом рот, то навертала на очі теплу солону вологу.

– Піду з'їм пампушку та ляжу посплю, – сказав він.

– Добрий цей звичай у нас в Іллінойсі – напакувати живота й лягти спати.

Велика тепла рука лягла Дугласові на голову, і від цього дзига закрутилася швидше й стала тепер однакового, гарного теплого кольору.

Дорога до пампушок була вимощена радістю.

Прикрашений вусиками з цукрової пудри, Дуглас ще міркував, чи поринути йому в сон, а тим часом сон уже підкрався ззаду, пробрався в голову, м'яко вчепився в нього.

Розмалюй.

Володимир Сосюра

Облітають квіти, обриває вітер
пелюстки печальні в синій тишині.
По садах пустинних їде гордовито
осінь жовтокоса на баскім коні.
В далечінь холодну без жалю за літом
синьоока осінь їде навмання.
В'яне все навколо, де пройдуть копита,
золоті копита чорного коня.
Облітають квіти, обриває вітер
пелюстки печальні й розкида кругом.
Скрізь якась покора в тишині розлита,
і берізка гола мерзне за вікном.

Куточок кулінарії

Вареники з яблуками й медом

Інгредієнти:

борошно – 3 склянки
вода – 3/4 склянки
яйця – 2 шт.
свіжі яблука – 800 г.
цукор – 1/2 склянки
кориця – на смак

Приготування:

Замісіть тісто і розкачайте його не дуже тонко на присипаній борошном поверхні.

Стиглі яблука почистити і нарізати соломкою. Присипати цукром і дати постояти, щоб стік зайвий сік. Можна злегка присипати яблука меленою корицею для аромату. Начинку потрібно викласти на кружечки з тіста і скріпити краї.

Варити в підсоленій воді впродовж хвилини після того, як вареники спливуть на поверхню. Готові вареники акуратно вийняти з окропу, щоб не розірвати оболонку. Подавати разом із медом.

Розмалюй.

Ліна Костенко

Красива осінь вишиває клени
Червоним, жовтим, срібним, золотим.
А листя просить: – Виший нас зеленим!
Ми ще побудем, ще не облетим.
А листя просить: – Дай нам тої втіхи!
Сади прекрасні, роси – як вино.
Ворони п'ють надкльовані горіхи.
А що їм, чорним? Чорним все одно.

На городі восени
Лежать жовті кабани,
Прив'язані за хвости,
Щоб не здумали втекти.
(Гарбузи)

Листя жовте облетіло,
Парки та сади укрило.
Та поглянь на гілочки,
Що горять, немов свічки...
Восени зачервоніла
Рясно - рясно... **(Горобина)**

Надія Кир'ян

Осінній вогонь

В повітрі павутиння прозоро зависа,
Летить тонке, задумливо і легко.
А осені вогонь горить і не згаса
І відліта кудись, немов лелека.

Легенько обліта кульбабкою земля,
І золоті дими струмують від оселі.
А листя кружеля, а листя кружеля,
Неначе малюки на каруселі.

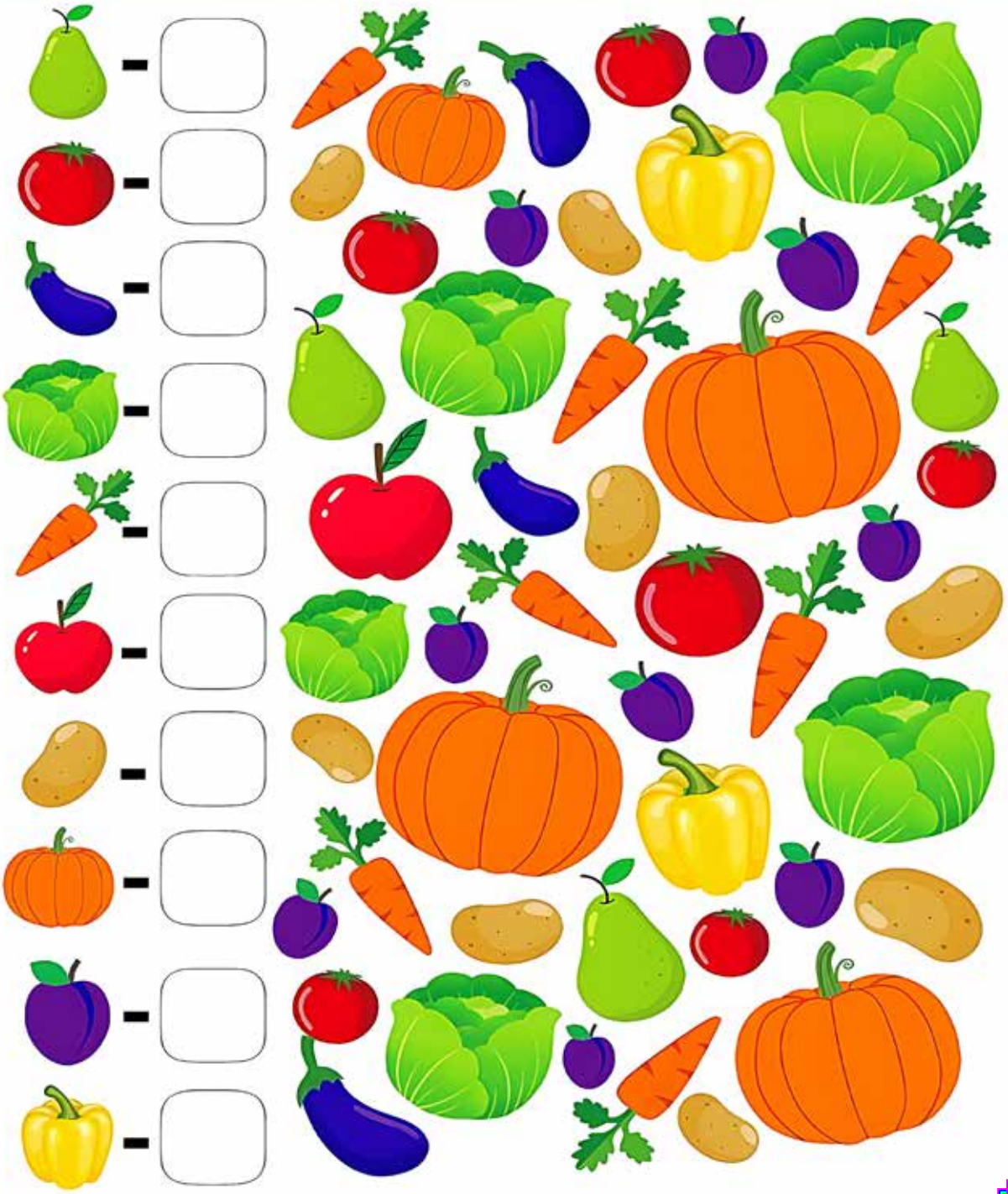
Летить кудись печаль, зника в густій імлі,
Крилом змахнувши легко на прощання.
І ніг моїх уже не втримати землі,
Бо, може, це моя печаль остання.

ДАРУНКИ ОСЕНІ

Порахуй овочі і фрукти

KULT MINOR

„VESELKA" – časopis pre deti. Ročník 74, vychádza 10 x ročne. Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Adresa redakcie: 081 08 Prešov, ul. Janka Borodáča č. 5. Šéfredaktor Ivan Jackanin. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov. Tlač Grafotlač s.r.o., Prešov. Rozširuje a objednávky na predplatné prijíma redakcia. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Cena jedného čísla 0,13 €. Rukopisy a ilustrácie nevraciame. EV 3302/9.

«ВЕСЕЛКА» – журнал для дітей. Союз русинів-українців СР. Адреса редакції: 081 08 Пряшів, вул. Янка Бородача, 5. Головний редактор Іван Яцканин. Компю'терний набір NITECH s.r.o., Пряшів.
Друкує Grafotlač, Пряшів. Ціна окремого номера – 0,13 €. Рукописи та ілюстрації не повертаються. EV 3302/9.